שמונה פונדיונות · שמות כמתר לוקחה: **כגרסיס** · שיש שם שולחני עד כדי שירקה לשולחני: **כגפרים** · שמין שם שולחני: **עד ערבי שבתות** · שבת להוליכה בערב שבת לשעורת שבת לו יודע שם יוכל להוליכה ויקבלנו ממנו: **ואם איתא** · הטעון מכירה: **מפילו לאחר** י"ב חדש כו'-בגמרא פריך הא לאחר עד ערבי שבתות: **ואין לו עליו אלא** תרעומת · מפרש בגמרא: **ונותנה** · בחילול מעבר שני וכגון מפרש שם בשויה שם 'בסלע יפה' לפי שהיה מדה זו של פוסלי מטבע בשביל חסרון מעט ללת נפש רעה: **נבין** ורמינהי **בשם לוקחה** · תלמוד בהני שיעורי הויא לוקחה ומאני' קתני 'ולא יהא תלמוד בהני שיעורי לוקחה היה עד דלוכלי ליה: **אמר רב פפא** · לעולם לעולם יומא לך בהני שיעורי הויא לוקחה 'ולא יהא דמאני' לאו לשיעורא קאי אלא לשעה מפרש מכשיעור קאי: **מלמעה למעלה קמשיב** · וה"ק סלע הפותחת והולכת עד כמה יכול להוליכה עד שתפחת שיעור כך וכך ומכיון שבגיעה לשיעור הזה יהא בה לוקחה: **ותנא ברא** · דנקט ויש בה: **מלמעלה למטה מזיב** · סלע שפחתה כמה פחתה להיות בה לוקחה מפרש כל פחתה גדולה שבה כגון שבעה חיסרות לו שם לו חמש הויא לוקחה עד ד' והיינו בכלל לתנא דידן אין לוקחה בכלל "לא יהא" ועל כרחך לא מיקוקמא אלא בכלי: **ומאי שנא סלעים** · שהם שמורה דתנן בהו לעיל (דף מט:) שמות למקח: **ר"ש היא** · דגבי סלע לית ליה שמות: **עשיק לגביך** · שלריך לכסות גופך וגביך קנה ביוקר: **ושוי לגריסך** · למאכלך לא תקנה אלא בשווין: **עשיק** · לשון יוקר הוא ואכיבו בחיזוהו כשך (לקמן דף עד:) בתורת דאמיתי עשיק עפרא: **כיון דלא מגי ליה** · שאינו יולא בהולאה: **יפר על כן מוכרה בשוויה** · לקמיה מפרש לה יפירה על כן שלא פחתה כדי הולאה: **מוכרה בשוויה** · בסלע יפה: **בסלע עד שקל** · הטעון ופותח והולך עד שקל מוכר לקיימו דאין עשוי לרמות בו בני אדם למוכרו בסלע יפה לפי שפחת שם ניכר אבל משפחת משקל לא יקיימנו לפי שבא לרמות ולמוכרו בפורת משקל שאין פחת שם ניכר לגבי שקל מתוך שהוא רחב שבתחילה היה סלע לינו גרוטה חסר משקל שקל הוא מטבע של מלי סלע ודינר מטבע קטן שניט מהם ים בשקל: **כדינר עד רובע** · ואם היה דינר נפחת עד שעמד על רובע מוכר לקיימו קס"ד רובע דינר קאמר ולקמיה פריך מאי שנא סלע דלא מלי לשהויי הכא עד שעמד על רובע מוכר לקיימו דאמרי' לקמיה פרוטה חסור לקיימה ואמאי קתני לקמיה מפרש: **לא ימכרנו** · זו אמרו חסור לקיימה לא המירו לו שימכרנה בדמיה לא לתגר: **ולא לחנם** · לחנם אפילו פרוטה חסור לקיימה ואמאי קתני לקמיה מפרש: **לא ימכרנו** · ומירלה יקבלנה מידם ניפה: **רובע שקל** · מטבע קטן של מלי דינר והוא הקלוי בגמרא סלע מדינה: **למה ליה שמרמין בו את החריס** · לימלי בדינר עד מלי זוז: **דלמלי משקל** · שם פיחת השקל עד מליו ועשאה דינר: **מוכר לקיימו** · ולהוליאו בדינר: **דינר סבא מסלע חסור לקיימו** · לפי' להוליאו בדינר דמחוך שהוא בא ממטבע עבה וכתבה טוענ בו לאמרו בשקל ואמי לקבולי במורה שקל: **מאי קאמר** · הא ליכא למימר פחות מיכן-דהא עמד על סלע על פחות משקל או אם עמד בדינר על פחות משקל, לחסר לקיימו 'דמאי לריש לחיסר, לפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ואמאי לא: **יפר מכדי מוליאה** · לר"מ כדאיתי ליה לרבי יהודה כדאיתי ליה: **לחסור להוליאה** · ביפה: **עמאה** · מקבלת טומאה מטעה שהרי עשאה כלי: **יקון** · יחתכנה לשנים דאמי לאחוקה בשקל: **יפר על כן יקיים** · לדגבי סלע מכשרת פחיתתה ולא מחליפה בסלע:

תנא דידן קאמיב מלמעה למעלה: דאין לוקחה עד ד' חיסרין ועד עד בכלל דבד' חיסרין יש לוקחה דבגמרא לאמרינן מאן תנא סלע ר"ש היא דאמר מ' פונדיונות היא ואמר ד' חיסרין הויין לוקחה: **ותנא** ברא קאמיב מלמעלה למטה · אי גרסינן בברייתא עד כמה אתי שפיר דחמיב מלמעלה למטה וסבר עד ועד בכלל אבל אי לא גרסינן עד לא הוה לריך למימר דחמיב מלמעלה למטה למעלה כמשמעו כמה יהא לוקחה ד' חיסרין ותנא דקתני לאתנא דידן מלמטה למעלה נקט לתנא ברא מלמעלה למטה:

עשיק לגביך-ות"ת התינח נתחה לוקח למימר ומהיכא כסות פירות מאי חיכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן וע"ל דעיקר הטעם הוי סלע כיון דלא סני ליה לא מחיל: **ולא** קתני עד רביע· ותע"ג דלוטב מלי למהוי נמי רוטב דיבר כדתנן בפ"ק דכריתות (דף ח·) בו ביום עמדו ברבעתיים והייט רוטב דיבר כדפי· התם וכן תמריק התם גר שנתגייר לריך שיפרים רוטב לקיטו מ"מ לי מיירי הכא ברוטב דיבר ה"ל למימר רביע דלא נפטי ברוטב שקל:

אמר לחניי פחתה סלע יותר מכדי לוקחה חיסר מסור להוליאה · פרש"י ביפה ות"ת פשיטא ורבא נמי אמר שהקשה לפילו מסתם נמי היה לו להקשות לפי' כדי לוקחה נמי ות"ל דמיירי לפי' בדעתו להחזיר התוקחה לסור כיון דהמקח טעות הוא לבל כדי לוקחה מותר להוליאה ביפה ובלבד שיחזיר התוקחה לסו יתבטל הלה קולם שירקה לשולחני ומותר כיון שהמקח מתקייס ופחות מכדי לוקחה מוכרה ביפה לפילו סם אין דעתו להחזיר לוקחה משום דהוי לאלתר מחילה רבא אמר פחתה חיסר לדינר דאתי משקל מסייע ליה לר' אמי דא"ר אמי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: **פחות מכן** · אסור (להוציא): **מאי קאמר** · **אמר אביי** הלי קאמר "פחתה סלע יותר מכדי אוקאה אסור" אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע אסור לדינר וסתמא כר"מ. תנן התם *סלע שנפסלה והתקינה שיהא שוקל בה משקלות טמאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים, *פחות מכן יקוץ יתר על כן מאי? אמר רב הונא "פחות מכן יקוץ, יתר על כן* יקוץ" רבי אמי אמר "פחות מכן יקוץ, יתר על כן יקוים אי איכא יתר

*שמונה פונדיונות שני פונדיונים לדינר. עד מתי מותר להחזיר: בכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות; אם היה מבירה, אפי' לאחר שנים עשר חדש מקבלה. היכנו ואין לו עליו אלא תרעומת ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה: נבין ורמינהי עד כמה תהא הסלע חסרה ויהא בה אונאה: אמר רב פפא לא קשיא *תנא דידן קא חשיב *ממטה למעלה תנא ברא קא חשיב *מלמעלה למטה. מאי שנא בסלע דפליגי ומאי שנא בטלית דלא פליגי אמר *רבא מאן תנא טלית ר"ש היא *אביי אמר טלית עד שתות מחיל איניש דאמרי אינשי "עשיק לגביך ושוי לכרסיך" סלע כיון דלא סני ליה לא מחיל. גופא *עד כמה תהא הסלע חסרה ויהא בה אונאה ר"מ אומר ארבעה איסרות איסר לדינר ר' יהודה אומר ד' פונדיונות פונדיון לדינר ר"ש אומר שמונה פונדיונות שני פונדיון לדינר, יתר על כן מוכרה בשויה. "עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה" בסלע עד שקל בדינר עד רובע פחות מכן איסר אסור, (להוציא) *הרי זה לא יכמרנה לא לתגר ולא לחנם ולא להדרג מפני שמרמין בה את אחרים אלא יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו אמר מר בסלע עד שקל בדינר עד רובע מאי שנא בסלע-עד שקל ומאי שנא בדינר-עד רובע? אמר אביי 'מאי 'רובע' דקתני נמי רובע שקל אמר רבא דיקא נמי דקא תני "רובע" ולא קתני "רביע" ש"מ, למה ליה למתלייה לדינר בשקל? מלתא אגב אורחיה קמ"ל-דאיכא דינר דאתי משקל, מסייע ליה לר' אמי דא"ר אמי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: פחות מכן איסר אסור (להוציא): מאי קאמר אמר אביי הלי קאמר "פחתה סלע יותר מכדי אוקאה אסור" אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע אסור לדינר וסתמא כר"מ. תנן התם *סלע שנפסלה והתקינה שיהא שוקל בה משקלות טמאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים, *פחות מכן יקוץ יתר על כן מאי? אמר רב הונא "פחות מכן יקוץ, יתר על כן* יקוץ" רבי אמי אמר "פחות מכן יקוץ, יתר על כן יקוים איהיבא יתר**

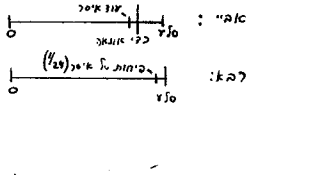

נוסח א
עח א מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' י סמג לאוין קט טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' מז:

עט ב ג מיי' שם פ"ל מהל' יא ועיין במגיד משנה טוש"ע שם סעי' ח:

פ ד מיי' פ"ד מהל' מעשר שני הל' יט:

פא ה ו ז מיי' פ"ו סמג גזילה הל' ד סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' יח:

פב ח מיי' פ"ט מהל' כלים הל' י:

פג ט י מיי' פ"ו מהל' גזילה הל' ה:

נוסח ב
"חוב סתירה: מאי קאמר: דמחתיה בכי· [עי' סיטב תוס' מוהן אין בך אמות אונאה ובאמת מוכח לקמיה דאונאה בפחות משתות ולא מצינו דין אונאה אלא בכ"ש כסלע]